

Hallituksen esityksen luonnos tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain muuttamisesta

Johdanto

Oikeusministeriö asetti 14.2.2023 työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella luonnos hallituksen esitykseksi tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain muuttamiseksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (EU:n yleinen tietosuoja-asetus) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 (rikosasioiden tietosuojadirektiivi) sisältävät säännökset, joiden mukaan jokaisella rekisteröidyllä on oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoin, jos valvontaviranomainen ei ole käsitellyt kantelua tai ilmoittanut rekisteröidylle kolmen kuukauden kuluessa kantelun etenemisestä tai ratkaisusta. Perusoikeuskirjan mukaisesti jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Euroopan komissio katsoo, että Suomen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin asetuksen ja direktiivin mukainen. Suomessa yleistä tietosuoja-asetusta täydentävät kansalliset säännökset sisältyvät pääasiassa tietosuojalakiin (1050/2018) ja rikosasioiden tietosuojadirektiivi on pantu täytäntöön kansallisesti henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetulla lailla (1054/2018). Näissä laeissa säädetään rekisteröidyn oikeudesta saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä. Tietosuojavaltuutetun päätökseen voi sen sijaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Lakeihin ei sisälly säännöksiä sellaisesta erityisestä oikeussuojakeinosta, jonka mukaan rekisteröity voisi saattaa valvontaviranomaisen passiivisuustilanteen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tällaista oikeutta ei seuraa myöskään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista (808/2019). Sen sijaan Suomessa on mahdollista kannella ylimmille laillisuusvalvojille viranomaisen käsittelyn viivästymisestä tai passiivisuudesta.

Tavoitteet

Työryhmän ehdottamien lainmuutosten tavoitteena on varmistaa, että rekisteröidyn oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoin tuomioistuimessa toteutuu myös tapauksissa, joissa on kyse EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja rikosasioiden tietosuojadirektiivissä tarkoitettusta passiivisuustilanteesta. Työryhmän ehdottamiin muutoksiin sisältyvät myös tietosuojalakiin lisättävät säännökset tietosuojavaltuutetun oikeudesta siirtää ratkaisuvaltaa esittelijöinä toimiville virkamiehille asioissa, joissa lain soveltamiskäytäntö on vakiintunut.

Ehdotettujen säännösten tarkoituksena on parantaa edellytyksiä siihen, että perustuslain ja hallintolain turvaama rekisteröidyn oikeus asian viivytyksettömään käsittelyyn toteutuu tehokkaammin näissä asioissa.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne hallituksen esityksen luonnoksesta. Viranomaisia, joita ehdotetut lainmuutokset koskevat, pyydetään ottamaan kantaa erityisesti ehdotusten vaikutuksiin. Myös muut kuin alla jakelu-kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle viimeistään 7.7.2023.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat

lainsäädäntöneuvos Virpi Koivu p. 02951 50071 (etunimi.sukunimi@gov.fi)

erityisasiantuntija Amanda Mäkelä p. 02951 50047 (etunimi.sukunimi@gov.fi)

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM016:00/2023> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM016:00/2023> - Statsrådets projektportal

Liitteet:

[HE-luonnos_FI_tietosuojalaki ja rikosasioiden tietosuojalaki.pdf](#) - HE-luonnos

[HE-luonnos_SV_tietosuojalaki ja rikosasioiden tietosuojalaki.pdf](#) - Utkast till RP

Jakelu:

Datainspektionen
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Effi ry
Helsingin hallinto-oikeus
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Korkein hallinto-oikeus
Oikeuskanslerinvirasto
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tuomioistuinvirasto
Turun hallinto-oikeus
Vaasan hallinto-oikeus
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Koivu Virpi
Oikeusministeriö